Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily except Sundays and Holidays

LETO—YEAR XI. Entered as second-class matter January 23, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL. PONDELJEK 10. JUNIJA (JUNE) 1918 ŠTEV.—NUMBER 135.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

NOVI SUBMARINSKI NAPADI.

Zopet en parnik potopljen. Ameriški razuševalec uničil sovražno potopljačo.

SEDEM SUBMARINK OPERIRA V AMERIŠKIH VODAH.

Washington, 10. jan. — Mornariški department naznanja, da je sovražna submarinka potopila ameriški parnik "Pinar del Rio" 75 milj od marylandskega obrežja. 17 mornarjev pogrešajo; drugi so se rešili.

London, 10. jun. — Poročevalec "Daily Expressa" v Amsterdamu je izvedel iz nemških virov, da v ameriških vodah operira sedem nemških submarink. Tri so velike in štiri manjše.

Atlantiška luka, 9. jun. — Sovražne potapljače se še nahajajo v ameriških vodah. Angleški prekomorski parnik, ki je plul proti Evropi, se je včeraj naglo vrnil v ameriško pristanišče. Dobil je brezžično brzojavko iz parnika družbe Anchor 800 milj od ameriškega obrežja, da je v bližini nemška submarinka. Da li je bil dotični parnik napaden, se še ne ve.

Atlantiška luka, 9. jun. — Semkaj je prišlo zanesljivo poročilo, da je ameriški razuševalec v petek potopil sovražno potapljačo blizo obrežja North Caroline. Razuševalec je opazil submarinko blizo virginske obali in se takoj spustil na lov za njo. Sovražnik je bil tako blizo, da je bilo možno identificirati submarinko; bila je U-51. Izmenjanih je bilo nekaj strelov in nato je sledila gonja več ur. Ker je na dotičnem mestu plitva voda, se ni mogla potapljača skriti pod površje in periskop je bilo ves čas videti na vrhu. Končno so granate razuševalca uničile sovražnika.

Mornariški častniki nočejo govoriti o tej stvari. Mornariški department je včeraj prepovedal častnikom dajati kakršnekoli informacije v zvezi z lovom na submarinke.

Po sinočnih vesteh so videli sovražne potapljače na več krajih ob obrežju od Maine do Floride, toda te vesti niso uradno potrjene. 22,000 ton ladij je bilo potopljenih minoli teden tostran Atlantika. Neki potniški parnik je bil včeraj prisiljen iskati zavetja v floridski luki.

Ameriški parnik, naložen z živili, se je vrnil v atlantiško luko. Kapitan je povedal, da je parnik napadla submarinka, kateri je srečno ušel in vrnil se je z namenom, da dobi dovoljenje oborožiti parnik s topovi nakar se zopet poda na morje.

Veselje in kritika v Nemčiji.

Amsterdam, 9. junija. — Nemški listi so prinesli z debelimi črkami prve vesti o operiranju submarink v ameriških vodah. Skoraj vsi listi komentirajo vest z zadovoljnostjo. "Koelnische Zeitung" piše, "da je popolnoma prav, da naši človečanski prijatelji onkraj morja spoznajo, kako izgleda vojna od blizo."

Iz ravno tega lista je pa soditi, da niso vsi Nemci tega mnenja. Neki dopisnik pozivlja oblasti, da naj strogo nastopijo proti nasprotnikom submarinskih napadov na drugi strani Atlantika, ki pravijo, da bodo taki napadi le povečali "bojno furijo Američanov.".

10,000 MOTORJEV SVOBODE DOGRAJENIH DO 1. SEPTEMMBRA.

Detroit, Mich. — Člani senatnega preiskovalnega odbora so obiskali tukajšnje tovarne, v katerih izdelujejo motorje za svobodo. Po njih izjavi bo do 1. septembra dovršenih devetnajst tisoč motorjev svobode, za letala. Navzoči so bili vsi člani odbora razven senatorja Hoke Smitha, ki ni mogel priti v Detroit.

60 ODSTOTKOV POTAPLJAČ UNIČENIH.

Po izjavi senatorja Swansona se je število žrtev nemških submarink znižalo na polovico.

NAMEN NAPADA TOSTRAN OCEANA.

Washington, D. C. — Senator Swanson, izvršujoči predsednik senatnega mornariškega odseka, je izjavil po konferenci s šefi mornarice, da so zavezniške in ameriške sile uničile 60 odstotkov od vseh nemških potapljač in znižale število žrtev potapljač na polovico.

Senator Swanson je rekel, da sodijo, da so bile nemške potapljače, ki so pred kratkem prikazale ob atlantiškem obrežju, prepodene od obrežja in glavnih potov za ladje. Izjavil, da ne bodo poklicali nobene ameriške ladje domov, ki operira v tujih vodah, ker so se nemške potapljače prikazale v ameriških vodah.

"Mornariški department ni prav nič vznemirjen," je rekel senator Swanson, "in stori vse, kar je potrebno in prepričan sem, da nemške potapljače ne bodo mogle napraviti resne škode na ti strani oceana. Prevažanje čet in živil v Evropo se bo vršilo nepretrgoma."

Dejal je, da so pričakovali napade potapljač v ameriških vodah in da so mornarji večkrat rekli, da se lahko prikažejo potapljače tokraj oceana. Razložil je, da je bilo v začetku vojne odločeno, da glavna ameriška sila operira z zavezniškimi mornariškimi silami v tujih vodah.

"Posledica takega ravnanja je bila' "je dodal senator, "da so se izgube trgovskih ladij znižale za polovico in da je bilo okoli 60 odstotkov nemških potapljač, ki so bile dograjene in opremljene, uničene: O tem ni dvoma."

Senator Swansen je pojasnil, da je bil nemški napad izvršen, ker je Nemčija želela vstaviti dotok ameriških čet in potrebščin onkraj oceana in da se pozovejo ameriške bojne sile domov.

NOVO PREGLEDOVANJE NABORNIH RAZREDOV.

Washington, D. C. —General Crowder je odredil, da se pregledajo vsi naborni razredi in registriranci ponovno razdele po razredih, ker se je v nekaterih nabornik okrajih zelo znižalo število registrirancev v prvem razredu. V nekaterih nabornih okrajih je število registrirancev padlo pod 28.7% doli do 10%.

General Crowder je dejal, da bi na tisoče registrarancev, ki so sedaj v četrtem razredu, moralo biti v drugem in prvem razredu.

Registrirancem letnika 1918 ni dovoljeno po izjavi generala Crowderja vstopiti v mornarico in mornariško pehoto.

Pričakujejo, da pride po novem razpredeljenju nad 500,000 registrirancev v prvi razred.

V MONTANI POSEJEJO 200,000 AKROV S PŠENICO ZA VLADO.

San Francisco, Cal. — V Montani bodo posejali 200,000 akrov obsegajoče zemljišče s pšenico, ki jo bodo prodali vladi. Pogodba je bila napravljena za dobo 10 let.

Podjetje bodo financirali bankirji iz New Yorka.

Zemljišče se nahaja na indijanskem teritoriju in ga bodo umetno namakali. Obsežno farmo bo vodil Thomas D. Campbell iz Grand Forksa, Mont., ki je predsednik nove korporacije.

PREDSEDNIK PRIPOROČA ŽENSKO VOLILNO PRAVICO.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je priporočil v brzojavki, da louisianska državna ielajavki, da louisianska državna legislatura vzakoni žensko volilno pravico. V brzojavki pravi, da vzakonjenje ženske volilne pravice bo pomagalo rešiti to vprašanje, obenem je pa tudi potrebno v interesu demokracije.

POVIŠANJE DAVKOV NA OSEM MILJARD.

Odsek poslanske zbornice razpravlja o novih davkih na dohodke.

DAVEK NA PROFIT.

Washington, D. C. — Zborničnі odsek je šel takoj po priporočilo zakladniškega tajnika za povišanje davka na $8,000,000,000 delo, da izdela novo davčno predlogo.

Thomas O. Marvin iz Birtona je odseku priporočil, da poviša uvozninski davek. Benjamin S. Marsh, ki zastopa farmarje, je priporočil, da se poviša dohodninski davek. Kongresnik Albert Johnson iz Washingtona je priporočal naraščajoč davek za reči, ki se pošiljajo po drugem poštnem razredu.

Mr. Marsh je dejal, da pravi patriot ne mara v vojnem času več kot $50,000 dohodkov na leto.

"Če na podlagi dohodninskega davka izza leta 1916 vzamemo ves dohodek nad $50,000, bo okoli 9,199 oseb plačalo $1,680,000,000," je rekel Marsh. "Visok davek na nižje dohodke bi prinesel $1,800,000,000. Vsled tega se z dohodninskim davkom lahko dobi $3,480,000,000."

Kongresnik Moore iz Pensylvanije je priporočil obdavčenje bombaža. Dejal je, da je bombaž vir za profit in da se ga lahko obdavči.

Sedanji mesečni davčni dohodki, izvzemši davek za dohodnino in nadprofit, krije vojne troške komaj za mesec dni. To izkazuje poročilo zakladniškega departmenta za mesec april, kajti navadni vojni davek nosi na mesec $90,700,000, troški pa znašajo $50,000,000 na dan.

SOLNČNI MRK POVZROČIL NOČ V OREGONU.

Baker, Ore. — Popolni solnčni mrk, ki je trajal od polu šeste do polu osme ure v soboto popoldne, je povzročil pravo noč na kakem petdeset milj širokem pasu Oregona. Bilo je tako temno kakor ob desetih zvečer in treba je bilo užgati električne svetilke po vsem mestu; poulične kare in avtomobili na ulicah so imele luči spredaj. Ptiči so naglo iskali svojih gnezd in petelini so začeli prepevati. Čez eno uro se je pa zopet povrnil dan.

Denver, Colo. — Astronomi, ki so se tukaj zbrali, da bodo opazovali popolni solnčni mrk, so bili nejevoljni in njihove priprave so bile zastonj. Težki oblaki so namreč zakrili solnce kakor nalašč pred določeno uro in razmaknili so se šele, ko je bil mrk končan.

Lakin, Kans. — Sobotni solnčni mrk je bil tukaj dobro vidljiv. Astronomi so vzeli najmanj 50 fotografij in upati je, da bodo odkrili mnoge nove stvari na površini solnca.

Chicago, Ill. — Tukaj smo videli skozi zakajena stekla le tri četrtine mrknjenega solnca v soboto popoldne. Kljub temu je bil zelo zanimiv prizor in na tisoče ljudi je zrlo na zamračeno solnce, ki ga je pokrila luna. Nastal je tudi majhen mrak.

Prihodnji solnčni mrk, ki bo v okolišu Chicaga popoln, pride 24. januarja 1925.

LETALCA REŠENA NA MORJU

Nantucket, Mas. — Patruljna ladja "Sadie" je rešila ameriška letalca Roleau in Harrington, ki sta plavala s pokvarjenim hidroplanom deset milj jugovzhodno od Sankaty Heada. Letalo se je pogreznilo.

GOSPODINJE NAJ SE POSLUŽUJEJO V VEČJI MERI ZELENJAVE.

Washington, D. C. — Živilska uprava priporoča, da se gospodinje, kuharice in kuharji poslužijo do skrajne meje zelenjave pri napravljanju jedil, ker tako pomagajo prihraniti na živilih, ki jih lahko hranijo v shrambah.

NEMČIJA BI RADA DOBILA RINTELENA.

Nemška vlada potom Švice ponuja nekega "Američana" v zameno za glavarja špionov v Ameriki.

KAJZERJEV NEZAKONSKI SIN?

Washington, D. C. — Ameriška vlada je prejela potom švicarske vlade noto iz Berlina, ki se glasi, da je nemška vlada pripravljena zamenjati nekega ameriškega državljana po imenu Siegrieda Paula Londona, katerega je nemško vojno sodišče lani obsodilo na deset let zapora zaradi vohunstva na Poljskem, za lajtnanta Fritza von Rintelena, nemškega špijona in zarotnika.

Rintelen je bil v Ameriki desna roka bivšega poslanika grofa Bernstorffa in imel je v oskrbi 15 miljonov dolarjev podkupninskega fonda. Vjet je bil na Angleškem, ko se je hotel s ponarejenim potnim listom ukrasti v Nemčijo in angleške oblasti so ga poslale nazaj v Ameriko. Tukaj je bil obsojen na dve leti ječe in zdaj se nahaja v Atlanti, v zvezni jetnišnici. Rintelen je ena najmarkantnejših figur v zvezi z nemškimi intrigami v Ameriki in Angliji. Večkrat se je že slišalo, da je kajzerjev sorodnik in zdaj celo govore, da je kajzerjev nezakonski sin. Nekaj že mora biti, ko se pa nemška vlada tako trudi, da bi ga dobila nazaj v Nemčijo.

Siegfried Paul London, o katerem pravi nemška vlada, da je "ameriški državljan," je v resnici Nemec. Rojen je bil v Leipzigu iz nemških staršev in v Ameriko je prišel leta 1882 in v New Yorku je vzel državljanske papirje. Po nekaj letih je šel v Rusijo in tam je bival zadnjih šestnajst let.

Državni tajnik Lansing je odgovoril na ponudbo nemške vlade, da ameriška vlada ne bo zamenjala Rintelena. V nemški noti je bila tudi med vrsticami grožnja, da se bo Nemčija maščevala nad ameriškimi državljani tamkaj, ako bo njena ponudba odklonjena. Lansing je pa odgovoril na to grožnjo indirektno, da je v Ameriki več Nemcev kot pa Američanov v Nemčiji.

V smislu podatkov vojnega departmenta je danes v Nemčiji 133 ameriških vojakov, ki so bili vjeti; razen teh je v Nemčiji interniranih 216 ameriških civilistov, med katere so všteti tudi ameriški mornarji. V Združenih državah je pa interniranih okrog 5000 Nemcev in med temi je 1310 vojnih vjetnikov, nemških mornarjev in pomorščakov.

KONGRESNIK KEATING PRIPOROČA NOV ZAKON ZA VARSTVO OTROK.

Washington, D. C. — Kongresnik Keating iz države Colorado naznanja, da skliče konferenco, na kateri se posvetujejo o novem zakonu za varstvo otrok, ki se izogne vsem takim določbam, ki jih je sedaj najvišje zvezno sodišče s petimi proti štirim glasom spoznalo za neustavne.

Kongresnik Keating in senator Owen iz države Oklahoma, ki sta očeta postave za varstvo otrok, sta ostro kritizirala razsodbo najvišjega sodišča. Kongresnik Keating je dejal, da bo mogoče predlagal tako visok davek na produkte, ki jih izdelajo otroci, da se tovarnarju ne bo izplačalo najeti otrok za delo. Dejal je, da bo predlagal dodatni predlog k ustavi, če bo treba, da kaj takega stori za varstvo otrok.

Senatorja Johnson iz Kalifornije in Kenyon iz Iowe tudi nista zadovoljna z razsodbo najvišjega sodišča, ker njeno utemeljevanje ovira splošno socialno zakonodajo kot na pr. določen delavnik za delavke itd.

VREME.

V pondeljek oblačno in nestalno, v torek gorko.

NEMCI PONOVILI OFENZIVO V PIKARDIJI.

Udarili so na 35 kilometrov dolgi fronti med Montdidierom in Noyonom, toda prodiranje gre počasi. Novi kupi mrličev. V Berlinu priznavajo uspehe Američanov. Ameriške izgube znašajo do danes 7315 mož.

Pariz, 10. jun. — Nočna uradna depeša se glasi: "Nemška armada je pričela novo ofenzivo danes zjutraj na 35 kilometrov dolgi fronti med Montdidierom in reko Oise. Sovražnik je z veliko silo skušal prodreti skozi naše črte, toda naše čete so vzdržale sunek na levem in desnem krilu, kjer Nemci niso mogli priti skozi našo zono kritja. V središču se je sovražniku po več uspešnih napadih, ki so bili morilni za njegove čete, posrečilo priti do Ressons-sur-Matza in Mareuila, kjer naše enote branijo prvo črto stopinjo za stopinjo.

Pariz, 10. jun. — Nemci so včeraj napadli na novi fronti med Montdidierom in Noyonom in prodrli na enem mestu štiri milje, kar jih je pa stalo strašne izgube. Povsod drugod so bili zadržani.

Washington, 10. jun. — Vojni department je sinoči izdal sledeče uradno poročilo: "Glavni stan ameriške armade v Franciji: — Sekcija A.: Severnozapadno od Chateau Thierryja je sovražnik danes izvršil dva napada na fronti dveh milj po močni topniški pripravi. Oba napada sta bila odbita z velikimi izgubami za sovražnika, ne da bi bili Nemci dosegli našo črto. Z drugih okolišev, kjer so naše čete, ni nič novega.

Washington, 10. jun. — Vojni department je sinoči objavil število skupnih ameriških izgub odkar je Amerika v vojni. Izgube znašajo 7315 mož. Izgube so porazdeljene: 1033 mož ubitih v boju (vštetih je 291 mož izgubljenih na morju), 310 umrlih za ranami, 1192 umrlih vsled bolezni, 392 smrtno ponesrečenih, 4046 ranjenih v boju in 342 pogrešanih med katere so prišteti tudi vjetniki. — Tukaj je všteta tudi včerajšnja Pershingova lista, ki vsebuje 198 imen, največja do danes.

Washington, 9. jun. — General Pershing je sinoči poročal:

"Zapadno in severnozapadno od Chateau Thierryja so naše čete izvršile manjše operacije, s katerimi so izravnale svojo novo črto. Sovražnik je imel nadaljne večje izgube; 25 mož smo vjeli. Francoske čete so prodirale z nami vred na našem levem krilu. — V Pikardiji, Loreni in na Woevru je bilo topniško bojevanje. Na pikardski fronti so naše čete izvršile vpad in vjele nekaj Nemcev.—Lajtnant William J. Flannery je bil 5. t. m. odlikovan z vojnim križcem, ker je 3. junija preplaval reko Marno in privedel nazaj ranjenega francoskega vojaka pod sovražnim ognjem."

Berlin čez London, 9. jun. — Vojni stan je sinoči priznal, da so francosko-amriške čete severnozapadno od Chateau Thierryja reokupirale nekaj ozemlja. V ostalem se vrši topniško bojevanje in položaj na glavni bojni fronti je nespremenjen.

Z ameriško armado ob Marni, 9. junija. — Včera jje preteklo eno leto, odkar je general Pershing s svojim častniškim štabom dospel v Francijo, danes po enem letu beleži ameriška armada svojo prvo večjo zmago.

Ameriška mornarska pehota je popolnoma zaprla Nemcem pot severnozapadno od Chateau Thierryja in včeraj je odbila tri nadaljne protinapade. Na desnem krilu od Torcya so ameriški vojaki sinoči napredovali pol kilometra in obdržali pridobljeno ozemlje. — Nemci so se tamkaj naglo zarili v zemlje, toda plitvi zakopi jim ne pomagajo dosti. Polje v dotični okolici je bilo včeraj pokrito z nemškimi mrliči. V peto opolnoči so Nemci izvršili protinapad s pomočjo strupenega plina, toda naši strojnopuškarji so sprejeli sovražnika z nalivom krogel in mornarski pešci so se borili kakor demoni; na eni sami točki so pobili sto Nemcev. Posledica je bila, da se je sovražnik naglo umaknil in ostavil kupe mrličev za seboj.

Na črti med Marno in Remsom so francoske čete včeraj okupirale Bligny in Nemci niso odgovorili s protinapadi.

Iz ust nemških vjetnikov smo izvedeli, da so Nemci krstili ameriške mornarske pešce "teufelhunde" (vražji psi). Nemci so zdaj spoznali, da Američani niso tako "mehki", kakor so si jih predstavljali. Nemški vojni stan je v svojem zadnjem poročilu omenil "ameriške polke" v bojih okrog Chateau Thierryja.

Bolnišnice za zavezniško fronto so polne ameriških ranjencev.

Američani prodirajo dalje.

Z ameriško armado ob Marni. — Ameriška mornarska pehota, ki v družbi s francoskimi četami podi Nemce nazaj od Marne, se je oddela z novimi lavorikami. Američani so v zadnjih dveh dneh okupirali vas Torcy, Bouresches in Veuilly-la-Poterie blizo Chateau Thierrya in vrgli Nemce nazaj štiri kilometre na devet kilometrov dolgi fronti. Vjeli so čez 300 Nemcev, medtem ko Nemci niso v tem času vjeli niti enega Američana. Obenem so naši pešci vplenili čez dvajset strojnih pušk. Včeraj zjutraj so Američani odbili močan protinapad in obdržali okupirano ozemlje.

Francozi okupirali važno pozicijo blizo Kemmela.

Pariz, 9. jun. — Francoski vojni stan je sinoči poročal: "Med rekama Oise in Aisne v okolišu Hangard-en-Santerra je bilo včeraj živahno topniško bojevanje. Naše čete napredujejo v okolišu Veuilly—La Poterie in Bussiaresa in prodrle so v vas Eloup. Sovražnik je skušal ustaviti naše prodiranje v Chezy in Dammardu s silovitimi protinapadi; imel pa je velike izgube in mi smo obdržali pridobljeno ozemlje."

London, 9. jan. — Angleški vojni stan poroča: "Južno od Arrasa so naši oddelki vpadli v nemški zakop in povzročili sovražni garniziji velike izgube. Danes zjutraj so Francozi izvedli uspešno operacijo vzhodno od jezera Dickelbush in vjeli 47 mož."

Francoska operacija, o kateri govori uradno poročilo, je bila izvršena južnovzhodno od Loera v Flandriji, blizo Kemmela. Francoske čete so tamkaj osvojile hospic blizo Loera, ki se smatra za ključ do hriba Rogue. Severno od Alberta in južnovzhodno od Arrasa na kanadski fronti je bilo včeraj topniško bojevanje.

Vojaški kritiki so mnenja, da prihodnja ofenziva Nemcev pride med Marno in Montdidierom na podaljšani črti. Zavezniški avijatiki so opazili veliko gibanje vojaštva in topov v ozadju nemške fronte.

Nemška flota čaka na padec Pariza.

London, 9. junija. — Poveljnik nemške flote, admiral von Tirpitz, je neki dejal—kakor javlja "Kie-

(Dalje na 3. str., 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada $3 na leto, $1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo $4.50 na leto, $2.25 za pol leta, $1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $3 per year; Chicago and foreign countries, $4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (Maja 30—18) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Dobro!

Prve ameriške čete, ki so se vdeležile velike bitke v Pikardiji in ob Marni, so dale svetu spričevalo o ameriški bojevni zmožnosti. Te besede niso namenjene samohvali; ne oziramo se samo na poročila ameriških dopisnikov. Francozi so zelo natančni in strogi kritiki, ki gotovo ne razglašajo prazne hvale; in Francozi pravijo oficijelno in neoficijelno, da so naravnost presenečeni radi nepričakovanih uspehov ameriških čet, s katerimi se odlikujejo pri svojih prvih napadih.

In to je komaj začetek. Nastopile so komaj prve ameriške enote, ali francoskim vojaškim zvedencem so že te enote porok, da smejo z vso zaupnostjo pričakovati najboljšega rezultata, ko stopi na krvavo pozorišče vsa ameriška armada, velika, močna in nepremagljiva. "Miljon takih bojevnikov kot smo jih videli v Cantigniju in ob Marni, pa bomo izvojevali popolno zmago!" je vzkliknil francoski častnik. Miljon? Francija bo videla na svojih tleh dva, tri miljone mož ameriške armade, ali še več, če bo treba. To je komaj začetek — in če je že začetek tako dober, kaj šele pride! Kajzer si bo zapisal v dno svoje črne duše tisti nesrečni dan, ko je prvič izzival Ameriko na vojno.

Nemška ofenziva je zopet ustavljena. Nemci zopet počivajo in pokopavajo svoje mrliče. To pomeni, da je bitka ob Marni končala z enakim rezultatom kakor po navadi na zapadni fronti — z gomilami nemških mrličev, ki jih je treba pokopati. Nemci, kolikor jih je še vedno zaljubljenih v njihovega okrvavljenega kajzerja, se lahko tolažijo, da je Hohencolernova familja še pri dobrem zdravju; dobra tolažba je tudi v berlinskih listih, ki so pisali te dni, da "so izgube na bojišču potrebne in da mora ljudstvo potrpeti, kajti zmaga še ne pride tako hitro." — Ne, ne, ne pride, ne! Le potrpite, Mihli! Potrpite in — pokopavajte mrliče!

Medtem pa prihajajo še druge dobre novice.

Vesti o avstrijski ofenzivi v Italiji se vlečejo kakor morska kača. Na Francoskem tudi še ni avstrijskih divizij. Nemški kajzer je seveda besen, kajti njegov ferman je bil, da mora Avstrija začeti ofenzivo proti Italiji in da morajo priti avstro-ogrske čete na zapadno fronto.

Repek Karl, ki ponižno zamiglja kadarkoli Viljem kihne, bi seveda rad pričel ofenzivo in rad bi poslal čete v Pikardijo, ali zlomka, kako naj to stori, če pa pruski oficirji padajo pod kroglami slovenskih in čeških vojakov, če na jugu in severu Avstrije prasketajo iskre revolucije in ko socialisti groze z generalno stavko za mir? Slovenski in češki polki so tako "navdušeni" za kajzersko Prusijo, da kar doma ali na potu postrele nemške častnike in s tem prihranijo delo Francozom, Angležem in Američanom. Slava slovenskim in češkim rebelom!

Druga vest se glasi, da bodo nemške čete zapustile Ukrajino, ker jih potrebujejo na zapadnem bojišču, in na njihovo mesto pridejo avstro-ogrski črnovojniki. Dobra vest. Avstrijski črnovojniki bodo slabi roparji in ubijalci maloruskih kmetov in revolucija proti pruskim despotom bo prej zmagala. Koncem konca se nekaj govori, da hočejo ruski boljševiki ovreči brestlitovsko pogodbo. Zakaj je ne bi ovrgli? Saj itak ni vredna črnila, s katerim je pisana.

Polagoma, toda sigurno se bliža črna noč kajzerski avtokraciji.

"Skupni interesi."

Zadnje dni meseca julija 1914 je nemški cesar Viljem brzojavil ruskemu carju Nikolaju: **"Ne pozabi, Nik, da imava midva kakor tudi vsi ostali monarhi skupne interese."**

Viljem je namreč svaril Nikolaja, da naj ne ščiti Srbije, katero je hotela pogoltniti Avstrija v sporazumu z Nemčijo.

Ko je leta 1905 izbruhnila revolucija v Rusiji, je dejal Viljem v privatnem pogovoru na lovu, da Nemčija in Avstrija ne bosta trpeli zmagovite revolucije v sosedni državi.

Kaj so skupni interesi med monarhi? Ali ne podpirajo drug druzega, da si ohranijo prestole? Ob času velike francoske revolucije je vsa monarhistična Evropa planila na Francijo in mirovala ni toliko časa, dokler ni bila uničena prva francoska republika. Seveda jo je pomagal uničiti tudi Napoleon, ali zunanji pritisk je bil velik.

Že od nekdaj se monarhi ženijo med seboj in skoraj vse evropske dinastije so si v krvnem sorodstvu. To zahtevajo skupni interesi vladarjev. Interesi ljudstva pa zahtevajo, da se otrese monarhov. To zahteva tudi prava demokracija.

DOPISI.

Kenosha, Wis. — Domišljavost prenapetih glav in neznanje ljudskih mas je velika ovira napredku. To velja tudi za Jugoslovane, med katerimi se še vedno dobi nekaj trapastih glav, ki se navdušujejo eni za kralje in drugi za cesarje. To so zelo čudni ljudje, ki jih najbolj označuje tisti pregovor: "Kar se je Janezek naučil, to bo Janez znal." Čudno pri vsem tem je, da so nekateri ljudje tako zelo nepristopni za vse, kar se godi okoli njih. Še vedno so tisti paglavčki po mislih, ki so sedeli pred mnogimi leti v šolskih klopeh in se učili "abc," moliti za cesarja in mu biti udani, deželni in duhovski gosposki ter gospodarjem. Taki so še danes po mnogih letih izkušenj, iz katerih se seveda niso ničesar naučili. Taki ljudje so tista sila, ki dela naprednim elementom največje preglavice, ker so nekak materijal za tiste, ki so nasprotni napredku na vseh poljih. V slučaju stavk je zelo lahko nagovoriti take ljudi za stavkokaze, ker nimajo nobenega pojma o razrednem boju za izboljšanje delavskega položaja. Pri volitvah taki ljudje glasujejo vedno za priliznjene korupcijske kandidate, ker so jim dali za pijačo, in pa, ker so jim pravili, da so drugi kandidatje proti veri, za razdelitev premoženja in kakoršnikoli očitk so bili že na mestu za obstoječo situacijo.

Vsaka stvar ima svoje pristaše in imajo jih tudi kralji in cesarji. To dokazuje zgodovina povsod, kjer se je vršila in se še vrši borba za republiko. Vzelo je mnogo let, predno je bila francoska revolucija za odpravo dinastije uspešna.

Fakt je in ostane, da so inteligentni in napredni elementi povsod za republikansko formo države, medtem ko so v izobrazbi zaostali ljudje, reakcijonarni elementi, verski fanatiki in taki, ki pričakujejo od monarhistične forme dobiček, oziroma že imajo dobiček, vedno za monarhijo. Čitajte zgodovino, pa boste videli, da je bilo in je še vedno tako v bojih med demokratičnimi in nazadnjaškimi elementi v vseh državah, ki pridejo v takem boju v poštev.

Vsi vemo, da je jugoslovansko vprašanje prišlo zadnje čase zelo na površje, ne zato, ker se tiče Jugoslovanov samih, temveč zato, ker je jugoslovansko, odnosno balkansko vprašanje internacionalnega značaja, v katerem so zainteresirane skoro vse evropske države.

Ako se hoče to vprašanje rešiti v interesu pravičnosti in demokracije, pride v poštev program Slovenskega republičanskega združenja. Proti temu programu nastopajo razni ameriški Jugoslovani, člani organizacij, ki o sebi trdijo, da se bore za osvobojenje jugoslovanskih narodov in za demokracijo. Nekateri izmed njih celo povdarjajo, da je naš program dober, da je pa iz gotovih vzrokov neizvedljiv. Torej imajo oni drugačen program, ki je "izvedljiv" in ta program je poosebljen v krfski deklaraciji. Ako se izvede njihov program, ne bo balkansko in jugoslovansko vprašanje rešeno v interesu demokracije še dolgo časa, kajti forma države na način, kot jo propagirajo oni, bo predmet novim zapletljajem in notranjem bojem v "kraljevini Srbov Hrvatov in Slovencev." Ako bi bili ljudje inteligentni tako kot niso, bi bila vsaka taka propaganda med ameriškimi Jugoslovani nemogoča. Tako pa se jih potom napačnega tolmačenja situacije in njihovega pravega programa v njihovem časopisju in potom njihovih govornikov zavaja, da imajo tudi oni svoje pristaše, dasiravno so med ameriškimi Slovenci zelo maloštevilni.

V naši mali naselbini so vsi s par izjemami naši pristaši in navdušeni za delovanje Slovenskega republičanskega združenja. Svobodo bomo dosegli, kajti o tem smo prepričani. Čim bolj bomo združili naše sile, tem bolj bomo uspešni v našem boju. Za boj je potreba sodelovanja ljudstva in tega bomo imeli v naši organizaciji.

Tu smo imeli že dva shoda, katerih so se udeležili tudi Hrvati in Srbi, toda do spešnega zedinjenja niso prišli. V stari domovini so prišli do vsaj deloma skupnega dela, kajti tam jih ne loči vprašanje interesov kake dinastije, kot pa naše tukajšne nasprotnike. Tam se bore za svobodo naroda, ne pa za utrditev kake dinastije. Če bo enkrat to spoznala tudi masa hrvatskih in srbskih naseljencev v tej deželi, potem bo naše gibanje dobilo močnejši značaj. Znaki za tak preobrat se že kažejo; kar jim manjka, je organizacija, ki bo pričela z delovanjem po programu, kot ga ima S. R. Z.

V nedeljo, 16. junija se vrši seja lokalne organizacije SRZ. v dvorani na 211 N. Sheridan Rd., na katero so nam vsi dobrodošli, Hrvatje, Srbi in Slovenci. Pokažimo, da nam je skupno delovanje za skupne cilje pri srcu, da smo vredni bojevniki demokracije.

Frank Turk, tajnik.

Black Diamond, Wash. — Ker pravijo, da obljuba dolg dela, sem se zopet lotil dolgočasnega pisanja, kajti to menda veste vsi, da kratkočasnega ni nič v njem, razven tistih slučajih, v katerih si dopisujejo zaljubljeni pari ljubavna pisma. Ker pa nočem pustiti čitatelje Prosvete v dvomu, če je na zapadu še kaj Slovencev, zato pišem ta dopis. Je nas še precej tukaj; menda sploh ni premogarske "kempe" v teh krajih, da ne bi bili v nji zastopani tudi Slovenci. Po par jih dobite povsod po zapadu, najsibo v mestih, premogovniških okrožjih, ali pa po naselbinah, kjer se nahajajo kovinski rudniki. Seveda moram priznati, da na raznih kulturnih in političnih poljih nismo tako delavni in živahni, kot so slovenske naselbine po vzhodnih državah. Ne rečem, da se nam morda tako dobro godi, da smo zanemarili vsako drugo delo, pritoževati se nam pa tudi ni potreba. Vzrokov za naše nezanimanje v raznih narodnih gibanjih je več. Eden je, da so po zapadu precej manjše slovenske naselbine, kot pa na vzhodu in da živimo precej daleč drug od drugega, kar se tiče posameznih naselbin. Če hočem biti odkrito srčen, moram priznati, da na zapadu sploh ni Slovencev, oziroma prav malo, pač pa sami "Avstrijci". Ako poizveduješ v kaki naselbini za Slovence, boš težko dosegel vspeh, pa četudi jih živi v nji par sto; če vprašaš za Avstrijce, ti jih bodo pa takoj pokazali: "Da, tamle žive". Po zapadnih državah so Slovenci kot narodnost silno malo poznani. Po nekaterih naselbinah, kjer so šla društva v javnost, kjer so imeli ljudi, da so poročali o slovenskem družabnem gibanju v angleških lokalnih listih, kjer so bili ljudje naučeni, da so na vprašanja odgovarjali da so Slovenci mesto "Austrian", tam so seveda poznani kot narod; ampak takih krajev po zapadu ni mnogo. Amerikanci so zbasali Slovence, Hrvate in druge ljudi, ki so se priseljevali v Ameriko z juga avstrijske monarhije vse v en koš, pa jih krstili z imenom "Austrian". Če so slišali govoriti hrvatsko, so rekli: "He speak Austrian language". Če je govoril Slovenec v svojem jeziku, je bil to po nazorih domačinov "avstrijski jezik". Amerikani so bili v napačnem mnenju, ne po svoji krivdi, nego po krivdi Slovencev in Hrvatov samih, ker so večinoma trdili, da so Avstrijci. Slovenec je prišel v Ameriko; morda je parkrat o sebi celo trdil, da je Slovenec, če so ga vpraševali Amerikanci po njegovi narodnosti. Toda vsakemu je bilo ime "Slovenec" tako tuje in naš rojak ni bil zmožen pojasniti in predavati nevednim Amerikancem o naši narodnosti, pa je moral priznati, da je tudi on "Avstrijec". In tako se je ta narodnost po zapadu in menda tudi po mnogih vzhodnih naselbinah silno utrdila. Ljudje so se takorekoč podali "v avstrijsko narodnost", katera seveda nikjer ne eksistira, pa če jo iščete po vsem božjem svetu, kajti v avstrijskem jeziku ne more nihče govoriti, ker ga ni.

Še danes se dobe ljudje, ki so celo ponosni na svojo "avstrijsko" narodnost, kajti nikakor jim ni moč dopovedati, da so pravzaprav Slovenci. Nothing doing! Mi smo iz Avstrije. Pa bodite! Bomo videli, koliko jih bo odletelo v blaženo Avstrijo, če bo sploh še ostala, po vojni. Kolikor jih bo šlo, bodo kmalo nazaj v Združenih državah, če jim bo povratek sploh omogočen.

Vse slovensko gibanje v Ameriki je jako grešilo s tem, da ni že davno prepričalo ameriške Slovence, da niso Avstrijci, temveč Slovenci po narodnosti in če niso še državljani Zedinjenih držav, so od ameriške vlade, kakor tudi od avstrijske smatrani kot podaniki avstro-ogrske monarhije. Državljan in narodnost sta pa dve različni stvari, posebno v Avstriji, kjer je toliko različnih narodnosti, katerim je po avstrijski konstituciji, četudi samo na papirju, priznana jezikovna ravnopravnost.

Slovenci so ustanovljali v Ameriki društva, in jih imenovali "Austrian Lodge". Saj imamo celo podporno organizacijo, ki se imenuje "Avstrijsko . . . " itd. Imamo dvorane, društva in organizacije, v katere se je utaknilo neumestno ime "avstrijsko". Že ime "Kranjski . . . dom", "Kranjska . . . jednota" in druga taka imena so smešna in le begajo Amerikance, da so še bolj na nejasnem glede naše narodnosti. Slovenske napredne organizacije in listi so vršili v polni meri svojo dolžnost v poučevanju Amerikancev o naši narodnosti, toda te niso bili v stanu izbrisati napak, ki so jih in jih še delajo manj progresivni sloji našega naroda v Ameriki. Poleg tega so v njihovem taboru skoro vsi starejši naseljenci, ki imajo mnogi izmed njih svoje trgovine, podjetja in tudi kake politične službe in slovenske duhovnike. Ti so v mnogih naselbinah pred ameriško javnostjo predstavitelji "Avstrijcev". Če je kdo ameriških Slovencev zagrešil v vprašanju poznanja naše narodnosti, potom so to ljudje, ki sem jih omenil v prejšnjih vrsticah, v drugi vrsti pa neznanje priprostih mas našega naroda, ki je zajemalo vso hrano iz klerikalno avstrijakantskega časopisja. Ko bi mi imeli nekoliko več smisla za skupna dela in nekoliko več želje po napredku, bi bilo marsikaj drugače. Tako pa se mnogo naprednejših rojakov umakne vsakemu delu, "ker so ljudje preneumni, da bi se žnjimi pečal", tako se izražajo nekateri. Res je, da so tisti, ki žele koristiti napredku naselbine največkrat od mase zmerjani in zaničevani, posebno še, če tako ukažejo v farovžu, ali pa kaki slovenski 'bussinesmeni'. V takih okoliščinah marsikdo zgubi voljo za delo in potrpežljivost, pa gre vsa stvar naprej po starem nazadnjaškem tiru.

Skušnje in dogodki te vojne, narodnostna vprašanja in drugi važni problemi naj nas vsaj nekoliko izuče, da se odvadimo naše vsestranske malomarnostii n se primemo dela. Sedaj je nastalo nekoliko upanja, da so tudi "konzervativni" elementi spoznali nesmiselnost nazadnjaške avstrijakantske taktike, ki je bila poosobljena v avstrijskih in kranjskih društvih, skupnih mašah, v par veselicah in pijači ter bodo pristopnejši vsaj nekoliko napredku, kar se tiče narodnostnega gibanja. Tako nam vsaj oni sami obljubljajo.

Mi, kar nas je naprednih, bomo vršili svoje delo za izobrazbo ljudstva naprej in se ob enem v teh resnih časih z vsemi danimi pripomočki borili za demokratične principe proti tiranski avtokraciji in za svobodo naših narodov, ki ječe pod jarmom fevdalne avtokracije.

Tukajšne delavske razmere [illegible] precej povoljne in delavci mor[illegible] jo delati vsak dan. Ako izostan[illegible] kdo več kot dva dneva na mesec [illegible] dela, mu odtrgajo od plače d[illegible] dolarja, ki jih dajo za Rdeči Kri[illegible] Z zaslužkom se ne morem posebn[illegible] pohvaliti, ki je največ odvisen [illegible] prostora v rovu. Vendar se zaslu[illegible] toliko, da se lahko vsakdo poš[illegible] no preživi; malo težje je za oče[illegible] velikih družin, v katerih je sam[illegible] eden za delo in veliko tistih, ki [illegible] odvisni od njegovega zaslužka.

Pri delu v rovu je težko pon[illegible] srečil rojak Vincenc Primožni[illegible] član društva Plainar, SNPJ. Vp[illegible] sljen je bil za pomagača motorm[illegible] nu pri prevažanju vozičkov. Ko [illegible] omenjeni sedel na motorju, so sk[illegible] čili vozički raz tira in se zadeli [illegible] motor tako nesrečno, da ga je [illegible] den zagrabil za nogo pri stopal[illegible] in mu je zmečkal. Sedaj se nah[illegible] ja v bolnišnici. Želimo mu hitre[illegible] okrevanja.

Kampanja za tretje vojno pos[illegible] jilo je bila tu zelo živahna. Na[illegible] mesto je dobilo častno zastav[illegible] ker je bilo eno prvih v Zedinjen[illegible] državah, ki je podpisalo več pos[illegible] jila, kot je bilo določenega od [illegible] nančnega departmenta.

Priporočam tukajšnim rojako[illegible] naj pridno segajo po vojno var[illegible] valnih znamkah, kajti nakup v[illegible] ke take znamke pomeni udar[illegible] nemškemu kajzerju.

Dne 25. maja so tukajšna s[illegible] venska društva priredila skup[illegible] veselico v korist ameriškemu Rd[illegible] čemu Križu. Udeležba je bila p[illegible] cejšna, vendar pa bi bila lah[illegible] precej večja. Temu je men[illegible] vzrok ta, da nimajo Slovenci d[illegible] volj stika in resne volje za skup[illegible] prireditve. Vseeno bi se morali [illegible] tem slučaju odzvati številnej[illegible] kajti stvar je bila namenjena b[illegible] gemu namenu.

Mike Žumer, vulgo dolgi Mi[illegible] se je podal v zakonski jarem. N[illegible] voporočancem obilo sreče v nov[illegible] stanu.

F. Miheve[illegible]

So. Burgettstown, Pa. — [illegible] maj je bil najslavnejši in n[illegible] pomembnejši dan v zgodovini n[illegible] še slovenske naselbine, kajti obh[illegible] jali smo slovnostno otvoritev S[illegible] venskega doma. Čeravno je b[illegible] vreme nagajivo in nič kaj prij[illegible] no, se je odzvalo povabilu na u[illegible] ležbo slavnosti lepo število d[illegible] štev in ostalega slovenskega [illegible] drugega občinstva. Sledeča d[illegible] štva so bila zastopana na slav[illegible] sti: Slovenska Gorica, štev. 2[illegible] SNPJ. iz So. Burgettstowna; S[illegible] venska Hrvatska Sloga, štev. 2[illegible] SNPJ. iz Slovana, Pa.; Glas N[illegible] roda, štev. 89, SNPJ. iz Midway[illegible] Pa.; Novi Dom, štev. 117. SN[illegible] iz Yukana, Pa.; društvo štev. 1[illegible] SSPZ. in štev. 265, SNPJ., [illegible] iz Southview, Pa.; Grozd, št[illegible] 122, SNPJ. iz Aliquippa, Pa. [illegible] društvo štev. 106, SSPZ. iz [illegible] damsburga, Pa.

Vsa gori omenjena društva so [illegible] udeležila skupnega pohoda z g[illegible] bo in ameriškimi zastavami. T[illegible] kajšni meščani so nas navdušen[illegible] pozdravljali, mi pa smo imeli [illegible] vest ,da Slovenci niso zadnji m[illegible] narodi za napredek.

Po končani paradi smo šli [illegible] dvorano Slovenskega doma, k[illegible] nam je slovenska godba iz Yuk[illegible] na igrala izvrstne komade. Na[illegible] sta nastopila govornika br. Fra[illegible] Bostič, gl. podpredsednik SSP[illegible] iz Chicage, in John Terčelj, taj[illegible] lokalne organizacije Slovenske[illegible] republičanskega združenja za [illegible] padno Penna.

Po končanem slovnostnem p[illegible] gramu je sledila prosta zabava [illegible] ples.

Z moralnim uspehom slavno[illegible] smo lahko prav zadovoljni. Zak[illegible] zato gre vsem, ki so nam v[illegible] ali manj pomagali do uspeh[illegible] kot društva, ki so se odzvala p[illegible] vabilu, govornikom, občinstv[illegible] godbi itd. Vsem za sodelova[illegible] hvala. Ob enakih prilikah va[illegible] bomo radevolje vračali.

Domenik Vajintič, tajnik.

---

75 KAZNENCEV POMILOŠČE[illegible] NIH.

Joliet, Ill. — Jetničar E. [illegible] Murphy pravi, da odbor za pom[illegible] loščenje skoraj vsaki dan pomil[illegible] sti nekaj kaznencev v poliet[illegible] ječi, da se poprimejo koristne[illegible] dela. Do sedaj je bilo pomiloš[illegible] nih 75 kaznencev, ki delajo v va[illegible] ni industriji. V prihodnje se b[illegible] vilo pomiloščenih kaznencev p[illegible] množi, ko odbor za pomiloščen[illegible] natančno določene število izučen[illegible] delavcev v kaznilnici.

VESTI Z BOJIŠČA.

(Nadaljevanje s prve strani)

so brodovje stopilo v ofenzivo čim ker Zeitung" — da bo nemško bojemške armade na suhem "požejo Francoze in Angleže na drugo stran Pariza."

Kapitan Persius, nemški mornariški kritik, je izjavil, da Nemci dobro vedo, da bi Angleži radi izvabili nemško floto na odprto morje, toda nemško poveljništvo noče na ta način riskirati brodovja.

Angleške izgube v zadnjem tednu.

London, 9. jun. — Uradno poročajo, da znašajo izgube angleške armade v preteklem tednu 32.644 mož. Izgube so porazdeljene: 208 častnikov in 4258 prostakov ubitih,753 častnikov in 27,425 prostakov je pa ranjenih in pogrešanih.

Dnevni seznam izgub.

Washington, 9. jun. — Včerajšnja lista vsebuje 108 imen. Izgube so porazdeljene: 30 mož ubitih v boju, deset je umrlo za ranami in šest vsled bolezni, deset mož je smrtno ponesrečilo (štirje v zračnem poletu), 34 je težko in 17 lahko ranjenih.

Ofenziva v Macedoniji.

Amsterdam, 9. jun. — Nemški listi napovedujejo nemško-bolgarsko ofenzivo na Balkanu v kratkem času. Ofenzivo bo vodil general Liman von Sanders.

Razne iz inozemstva.

Nova zarota za osvoboditev ekscarja.

Amsterdam, 9. jun. — Nemški časopisi javljajo, da je izpodletela nova zarota v Rusiji, ki je imela namen osvoboditi bivšega carja in ga poslati v Ameriko. Zarotnikom ni uspelo zato, ker so bili podkupljeni stražniki v kritičnem trenotku pijani. Knez Dolgoruki je baje dal Nikolaju $400,000 za potne stroške čez Sibirijo in Japonsko.

"Veleizdajstvo in nehvaležnost vsepovsod."

Amsterdam, 9. jun. — Dunajski poročevalec radikalnega lista "Wesser Zeitung" v Bremenu javlja sledeče odstavke iz senzacionelnega govora dunajskega župana drja. Weiskirchnerja :

"Veleizdajstvo in črna nehvaležnost se šopiri po vsej Avstriji in naša vlada je preslaba in nestalna, da bi kaj naredila. V sedanjih resnih časih potrebujemo parlament in tudi slab parlament je boljši kot nič. Res je, da državni zbor ni mogel rešiti vprašanja prehrane, toda bil je edini prostor za svobodo govora, edino mesto, kjer se je moglo razpravljati o številnih nasilnih činih birokracije.

Največja in najvažnejša dolžnost vseh nemških strank je, da nastopijo združene proti veleizdajstvu Slovanov."

40.000 oseb bosih v Budapešti.

London, 9. jun. — "Vjenner Zeit" piše, da je v Budapešti 40,000 oseb bosonogih, ker ni mogoče dobiti čevljev.

Mraz v Evropi.

Amsterdam, 9. jun. — Zadnje dni je zavladalo nenavadno mrzlo vreme po vsem severozapadnem delu Evrope. Hudo je prizadeta severna Nemčija in škandinavske države. Zapadla je tenka plast snega in drugod je bila slana, ki je povzročila silno škodo na poljski letini in sadju. Iz Berlina javljajo o obupnem položaju v severni Nemčiji, kjer je na polju in vrtovih vse pozeblo.

Semenov opustil kampanjo.

Šangaj, 9. jun. — General Semenov, vodja protiboljševiških čet v Sibiriji, je ostavil transbajkalsko fronto. Tako poročajo iz Harbina v Mandžuriji. Semenov je opustil vojno proti boljševikom vsled pomanjkanja materijala in hrane v svojih lastnih vrstah. Pravijo, da bo razpustil svoje čete in pobegnil v Mongolijo.

Nemci vplenili rusko črnomorsko floto.

London, 9. jun. — Poročevalec "Daily Newsa" v Stockholmu javlja, sklicevanje se na ukrajinski list "Delo," da so Nemci ugrabili vse ruske bojne ladje, ki so ostale v pristaniščih Odese in Sebastopola. Na ladje so postavili nemško moštvo in govori se, da jih pošljejo v Sredozemsko morje, kjer jih bodo porabili v boju proti zaveznikom. Poročilo dodaje, da so nemški inženirji in mehaniki zelo zaposleni v ruskih arzenalih v Nikolajevu in Sebastopolu.

Sovražnost pri Nemcem naraščа v Rusiji.

Asterdam, 9. jun. — "Koelnische Volkszeitung" piše: "Nič več ne moremo zapreti oči vpričo dejstva, da se po vsi Rusiji razširja sovražni čut proti Nemčiji in Ukrajinci nas tudi ne gledajo s prijateljskimi očmi. Vsa situacija na vzhodu nudi vse kaj druzega kakor prijetno sliko."

List na to toži, da so sovražni čut proti Nemcem v Rusiji zasejali zavezniki, posebno pa predsednik Wilson s svojo kampanjo prijateljstva napram ruskemu sovjetu, ki je dosegla Ruse po "podzemeljskih potih."

Nemčija bi morala—svetuje ta list — odpraviti militaristični karakter uprave v ruskih obmejnih državah in vpeljati popularno administracijo.

"Berliner Tageblatt" piše, da večina Letov in Estonov ne mara nikakršne zveze z Nemci.

London, 9, jun. — Iz Moskve poročajo, da z mirovnim pogajanjem med ruskim sovjetom in Ukrajino najbrže ne bo nič. Mirovna konferenca v Kijevu se zavlačuje od dne do dne, medtem pa nemško-ukrajinske čete nadaljujejo z osvajanjem novih ruskih krajev. Nemško poveljništvo v Ukrajini je odprto izjavilo, da miru ne more biti, dokler Ukrajina ne dobi vsega ozemlja, "kar ji gre."

Nemci se jeze na Turke.

Amsterdam, 9. jun.—Vsenemška "Kreuzzeitung" v Berlinu napada turške ambicije v Kavkaziji. Prodiranje Turkov proti Krimu in v Perzijo ni vsenemcem nič kaj po volji in omenjeni list pravi odločno, da Krim mora spadati pod Ukrajino, ne pa pod Turčijo. Dalje piše ta list, da je Nemčija zajamčila Turčiji nedotaknjenost njenega teritorija, kolikor ga ima v starih mejah, to je v mejah pred vojno, ni pa obljubila, da bodo Turki gospodarili na severnovzhodnih obalih Črnega morja in v Perziji, vsled česar mora Nemčija nasprotovati najnovejšim turškim aspiracijam.

Nemški listi napadajo ameriške Nemce.

Amsterdam, 9. jun. — "Mislili smo in upali, da bodo nemški naseljenci v Ameriki ohranili zvestobo do svoje domovine in ostali zvesti nemškim idejam, ali zdaj smo se zbudili in spoznali, da smo samo sanjali." Tako piše berlinski "Lokal Anzeiger" v komentarju k poročilu iz Amerike, da je bila 11. aprila razpuščena Nemško-ameriška zveza (politična organizacija) z glavnim stanom v Philadelphiji.

Ameriške vesti.

MORMONSKA CERKEV ODPRLA SVOJO ŽITNICO.

Washington, D. C. — Na ponovne apele od strani živilske uprave je mormonska cerkev v državi Utah odprla svojo žitnico in oddala 250,000 bušljev pšenice. Vsi pravoverni mormonci dajejo petino svojega pridelka mormonski cerkvi.

UMOR IN SAMOMOR.

White Salon, Wash. — Bertrand Bishop je ustrelil mrs. Ch. T. Dewey. Mrtvega so našli blizo ceste. Bishop je zapustil nojo, v kateri pravi, da ljubi Denweyjevo in ker ne more živeti z njo, je sklenil, da ustreli sebe in njo. Bishop je star 35 let, Deweyjeva pa 21 let. Njen soprog služi kot lajtnant v Franciji.

KAKO PLINSKA DRUŽBA DELA DOBIČEK.

Chicago, Ill. — Pred državno komisijo za javne potrebe je bilo razkrito, kako Peoples Gas Light and Coke kompanija kupi miljarde kubičnih čevlje plina po 7e tisoč kubičnih čevljev in ga prodaja konzumentom v Chicagu po devet in šestdeset centov tisoč kubičnih čevljev.

To dejstvo je spravil na dan Donald R. Rihberg, mestni posebni pravdnik, ko je izpraševal uradnike družbe o produkciji plina, ki sedaj zahteva, da se plin podraži za trideset odstotkov.

Mestni pravdnik je hotel posvetiti tudi v finančne zadeve družbe, toda E. J. Ward, podpredsednik plinske družbe, je na nasvet družbinega advokata odkloni odgovarjati na vprašanja, čeprav je priznal, da ima podatke o stvari.

Zastopniki družbe niso hoteli razgaljiti nadaljnih faktov potem, ko je podpredsednik Ward priznal, da plinska družba plačuje na leto neki svoji podružnici ali pomožni družbi $300,000 na leto in da plinska družba ne prejme nič od nje za ta denar, kljub temu pa prišteva to vsoto k svojim obratnim troškom in jih skuša odvaliti na ramena konzumentov.

Podružnična družba, ki prejema zastonj od Peoples Gas Light and Coke kompanije $300,000 na leto, je Indiana Natural Gas kompanija.

L. Sullivan, advokat družbe, je argumentiral, da je samoposebica, če People Gas kompanija plača kompaniji v Indiani za nič $300,000 na leto, ker je tako sklenjena pogodba med obema družbama. Seveda ni advokat pojasnil, kdo daje pravico družbi v Chicagu, da sklepa z drugimi družbami pogodbe, da jim bo darovala stotisočake na leto in te darove prišteje k obratnim troškom in jih skuša odvaliti na konzumente v Chicagu. Kaj takega ni v pogodbi med mestom Chicagom in družbo. In če je advokat logičen, mora priznati, da je ta pogodba med mestom in plinsko družbo ravnotako veljavna kot pogodba med njo in družbo v Indiani.

Podpredsednik Ward je priznal, da je People kompanija nekoč dobivala naravni plin od družbe v Indiani, toda troški za sesanje so postali tako visoki, da se plin ni izplačal. Zdaj Peoples kompanija nič ne dobiva za teh $300,000.

Konzumentje v Chicagu vprašujejo na tako modrovanje, če se za družbo ni izplačalo, dokler je prejemala od kompanije v Indiani plin, se sedaj zanjo še toliko manj izplača, če kompaniji daruje vsako leto $300,000.

Podpredsednik Ward je priznal pri izpraševanju, da prejme vse soprodukte od Coke kompanije in sicer 300,000,000 kubičnih čevljev plina na mesec, ki ga plača po **sedem centov tisoč kubičnih čevljev.** Po pogodbi dobiva plin, ki ima moč desetih sveč, to je tak plin, ki ga plinska družba oddaja mestu in ga konzumentom zaračuni po **devet in šestdeset centov tisoč kubičnih čevljev.**

Drugi fakt pripoveduje, da postoji pogodba med People kompanijo in družbo Public Utilities Companiy of Northern Illinois. Družbi sta pod kontrolo Samuel Insulla. Po pogodbi kupuje People kompanija od druge družbe plin po 45 centov tisoč kubičnih čevljev, toda plin ima moč 22 sveč, medtem, ko konzumenti v Chicagu dobivajo plin, ki ima moč le 10 sveč.

Plinska družba pridobiva iz tega močnega plina "tuloud", zelo drago razstrelbo, in druge soprodukte, ki jih proda po visoki ceni, kljub temu pa prodaja konzumentom manj vreden plin po **devet in šestdeset centov tisoč kubičnih čevljev.**

Podpredsednik Ward je nadalje pri izpraševanju priznal, da se je "biznis" družbe v prvih štirih mesecih t. l. pomnožil za 100,000,000 kubičnih čevljev plina več, kot je družba ocenila pomnožitev.

LANSING JE ZA VOJNO DO KONCA PROTI PRUSJAŠTVU.

New York, N. Y. — Državni tajnik Lansing je na univerzi Columbia, ki je njemu britskemu poslaniku lord Readingu podelila naslov doktorja prava.

Mr. Lansing je obsojal v svojem govoru mirovne sugestije, ki dovoljuje ohranitev prusjaštva in kritičarje, ki kritikujejo vlado glede vodstva vojne.

Prusija je z zlim namenom pričela vojno, je dejal državni tajnik, radi tega se je odločilo ameriško ljudstvo, da bo Prusija imela še več vojne, še več vojne in še več vojne, dokler ne bo vojna zoprna pruski misli.

"Pri izvrševanju ogromne naloge v vojni," je rekel mr. Lansing, "ne glejmo vedno nazaj, kje smo se spodtaknili, temveč glejmo naprej, da se več ne spodtaknemo. Za kritiko javnih zadev, ki prihaja iz političnih ali sebičnih namenov, ali ta človek doseže glas, nimam drugega kot globoko obsodbo.

"Ravnotako kot smo gluhi za domače zmerjanje, ravnotako ne smemo poslušati nespametnih mirovnih sugestijah, ki prihajajo iz Nemčije po raznih potih. Pruski mir bi le odrinil končni boj.

"Glavna naloga civilizacije je, da napravi konec prusjaštvu. Poslušati predloge pruskega miru, delati kompromise z mesarji individujev in narodov, da bi lahko imeli koristi od tega, pomeni mednarodno hudodelstvo, ki ga ne bo nikdar izvršila ta republika."

Mr. Lansing je dejal, da je sila edino sredstvo, s katerim lahko staremo prusjaštvo, kajti Prusi spoštujejo silo. Priznal je, da je sovražnik dobro organiziran in še močan, ali prerokoval je, da pride zanesljivo dan zmage za Združene države in njene zaveznike, ker se drugače zgoditi ne more.

POLJSKA IN SLOVENSKA DRUŠTVA LAHKO STORE VSE NAJBOLJŠE, DA SE DOSEŽE ZMAGA.

Svojim članom morajo prigovarjati, da delajo, kolikor morejo.

V enem naših zadnjih pozivov smo povdarjali, da slovenska in poljska društva svetujejo svojim udom, **ki delajo v premogovnikih in žgejo koks, da naj delajo stalno kolikor morejo.**

Skoro v vsakem rudarskem mestu je društvo kake velike poljske ali slovenske organizacije. Ta društva imajo redno svoje seje, kjer se razgovarjajo o vseh zadevah, ki so za nje pomembne in važne za deželo.

Na svojih sejah razpravljajo tudi o zadevah svojega naroda. Nemci in njihovi zavezniki kruto zatirajo Poljake, Slovence in druge slovanske narode. Svojega glasu ne morejo povzdigniti, da bi odločali o svoji usodi. V resnici so slovenska in poljska društva v tej deželi edini prost slovenski in poljski narod in njihova društva so edine svobodne slovenske in poljske organizacije.

Dosledno se morajo ta društva v Ameriki v veliki meri zanimati za položaj in usodo svojih bratov v stari domovini. Vedno so pošiljala svojim ljudem v Evropo denar v pomoč in veselila se v upanju, da bo enkrat napočil dan, da bodo oni, ki so ostali doma, osvobojeni nemškega in avstro-ogrskega jarma.

Prilika, da se osvobodita slovenski in poljski narod, je prišla. Amerika je v vojni z namenom, da izvojuje svobodo in demokracijo narodom v Evropi.

Prišla je tudi prilika za naša poljska in slovenska društva, da store od svoje strani, kar morejo, da bodo njihovi bratje svobodni.

Predsednik je razglasil, da se rudar in delavec, ki izdeluje koks, ravno tako bori kot vojak. Premogar in delavec pri izdelovanju koksa prispevata v veliki meri k veliki stvari. Brez premoga bi jeklarne in topilnice počivale, **brez koksa se ne morejo izdelovati topovi in graditi ladje.**

Slovenska in poljska društva morajo to vedeti in njihovi odborniki morajo na rednih sejah povedati svojim članom, kako važno je za svobodo njihovega naroda v Evropi, da delajo kadarkoli je prilika za delo. Društva teh organizacij naj to zadevo razpravljajo, naj sprejmejo resolucijo in se ponudijo same sebe za pomoč Ameriki in svojim zatiranim bratom s tem, da stalno delajo pri koksovih pečeh.

Poljska in slovenska društva, njih odborniki in člani morejo v to svrho delovati bolj kot katerikoli, da se doseže zmaga.

(Adv. of A. A. A.)

MALI OGLASI.

Pittsburgh, Pa.

Službo dobi mlado dekle za hišna dela. Spati mora doma. Dobra plača. Oglasi naj se pri Saybrook Apartments, D. 308, Craft Ave., Oakland, Pa.

IZJAVA IN PREKLIC.

Podpisana preklicujeva in izjavljava, da **Mary Jorshy,** ni vzela pri nas nobenega denarja. Toliko naznanje vsem prizadetim, da ne bo več nepotrebnega govorjenja o tem. Ana Jakshe in John Jakshe, Ringo, Kans.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:
Predsednik: John Vegrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9469 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODSEK.
Jože Ambrožič, box 351, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741—1st St., La Salle, Ill.
F. S. Taucher, 674 Ahsay Ave., Rocksprings, Wyo.

POROTNI ODSEK:
Anton Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa.
Jože Radišek, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Pleteršek, box 436, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa.
M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK PROSVETE:
Jože Zavertnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:
F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

— VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:
JOHN VERDERBAR, 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov JOŽE AMBROŽIČ, box 351, Canonsburg, Pa.
Pritožbe prepirljive vsebine, ki sta jih rešili prva in druga inštanca, se pošiljajo na naslov:
ANTON HRAST, box 140, Canonsburg, Pa.
VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. za "Prosveto" se pošiljajo na naslov:
UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošiljajo na naslov:
UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657—57 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
V korespondenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravništvom "Prosveto" ne rabite imen uradnikov, marveč zapišite naslov, ki je tu navedem, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah

Hrbtobol

je bolezen, kateri se kaj rade pridružijo že druge bolezni. V obče nastane hrbtobol vsled kake neredenosti na ledicah, ali v mehurju in se zahteva pri tem takojšne pozornosti in dobrega zdravila. V vseh takih slučajih vam toplo priporočamo

Severa's
Kidney and Liver Remedy

(Severovo Zdravilo za obisti in jetra). Rabite to zdravilo pri pogostem in bolestnem spuščanju vode in pri otrocih, ki močijo po noči postelje. To zdravilo pomaga tudi pri zlatenici ali če imate zoprn želodec. To zdravilo odpravlja otekline dolenjih delov života. Cena 75c in $1.25.
Na prodaj v vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK
638 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specijalist v Pittsburghu, ki ima 25 letno prakso v zdravljenju tajnih moških bolezni. Zastrupljenje krvi zdravi s **glasovitim 606**, ki se je imenuje dr. prof. Erlich. Če imate mozolje ali mehurčke po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, pridite in izčistili vam bo kri. Ne čakajte, ker ta bolezen se nalese.

Vse bolezni, ki prihajajo po vodnem odtoku ozdravim po okrajšani metodi. Kakor hitro opazite, da vam ponehuje moška zmožnost, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam bom zopet povrnil.

Ženske cevi, ki vodi iz mehurja ozdravim v kratkem času. **Hydrocele** ali vodno kilo ozdravim v 30 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročijo bolečine v križu in krčuta in vžasih tudi pri spuščanju vode, ozdravim s gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, srbečico, škrofle in druge kožne bolezni, ki nastanejo vsled nedelate krvi, ozdravim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Uradne ure: V ponedeljkih, sredah in petkih od 9. zjutraj do 8. popoldne. V torkih, četrtkih in sobotah od 9. ure zjutraj do 8. ure zvečer.—Ob nedeljah pa do dveh popoldne.

Po pošti ne delam. — Pridite osebno.— Ne pozabite imena in številke!
Zdravim samo moške osebe.

NAZNANILO IN VABILO.

Sheboygan, Wis.

V naši naselbini se zadnji čas precej čitajo listi in seveda tudi list "Prosveta," vsled tega želim tu v listu sporočiti vsem cenjenim rojakom in rojakinjam v naši naselbini in bližnji okolici, da priredi "Slovensko mladeniško podporno društvo "NADA" svoj letni PIKNIK dne 16. junija v Altmajerjevem vrtu na deseti cesti, Sheboygan, Wis.

Ker se nam ne obeta letos tako mnogo zabav, kot je bilo v navadi, zatorej najuljudnejše vabimo vsa slovenska društva in vse slovensko občinstvo, da se udeleže v obilnem številu našega izleta dne 16. junija, t. l. Pridite vsi in se zabavajte z nami. Za dobro postrežbo za lačne in žejne bode poskrbel veseličnl odbor. Ta dan vsi na izlet!

John Zoran, tajnik.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Herminie, Pa.

IŠČEM SVOJO SESTRO.

po očetovem imenu Marija Marinček, doma je iz Gornje Žreče, pri Konjicah na Štajerskem, nahaja se menda nekje v državi Pennsylvaija in je omožena z nekim Tirolcem. Prosim cenjene rojake in čitatelje, če kdo ve za njen sedanji naslov, da mi ga naznani. Če bo sama čitala ta naznanilo, naj se mi javi. Moj naslov je: Jacob Steve, P. O. Box 146, Rock Springs, Wyo.

Mali domači zdravnik

po naukih in izkušnjah župnika Kneippa. Prepotrebna knjiga za vsakega kdor si želi ohraniti ali pridobiti zdravje; obsega 64 strani in stane 25 centov. Naroča se pri:

MATH. PEZDIR,
P. O. Box 1611, New York, N.Y.

NA PRODAJ FARMA.

Proda se 40 akrov obsežna kmetija; rodovitna zemlja; hiša, hlev, kokošnjak. 12 akrov je posejanega in vse lepo raste, drugo je pa treba še očistiti. So 4 velike jablane, en konj, ena krava, dva prešiča, 20 kokoši in 50 mladih piščancev, vse potrebno poljsko orodje, vozovi itd. Vse to se proda ali pa tudi zamenja za posestvo v Chicagu. Pišite takoj, ako se resno zanimate za kmetijo. Charles Stopar, P. O. Box 67. Muskegon Heights, Mich.

NA PRODAJ

je novo motorno kolo (Motorcycle). Model je "Indian" 1917 na dva cilindra. Rabljeno samo dva meseca. Če katerega veseli kupiti to motorno kolo, naj si ga pride sam ogledati pri **John Kosec,** Genoa Location, Gilbert, Minn., P. O. Box 333.

ZAJEDAVCI.

Spisal Ivan Molek.

(Nadaljevanje.)

Muc se ne bi ustrašil, če — — — ! Prokletstvo ga je zadelo in on ni kriv. Obležal je strt in premagan . . .

Drugi dan je šla Marička k Bregarju in veselo pošepetala svojemu nekdanjemu gospodarju na uho, da se je John premislil. Nato mu je prav sramežljivo pošepetala še nekaj Bregar se je nasmehnil.

"Saj sem vedel, John je bil dober človek, dokler ni prišel zapeljivcem v roke, toda pokvarjen še ni. Tukaj imaš deset dolarjev za prvo silo."

Zjutraj naslednjega dne je John vstal navsezgodaj. Poiskal je rudarsko obleko, jo zvil v culo, v katero je skril jedilno posodo z bornim prigrizkom. Nato je stisnil culo pod pazduho, potegnil klobuk čez čelo in se splazil kakor tat iz hiše. Mesto je bilo še zavito v jutranji mrak in stavkovnih straž še ni bilo na običajnih vogalih. Nalašč je šel tako zgodaj, da uide očem štrajkarjev, a kljub temu je stopical kakor hudodelec, ki se skriva pred policijo. Po ulicah je pihala mrzla jesenska sapa, toda njemu je bilo vroče. Pri vsakem šumu se je zdrznil in še bolj nategnil klobuk. V petnajstih minutah je bil pri rudniku in v varstvu vojaške straže. V hipu ga je popustila vročina in spreletel ga je mraz, ko je po par mesecih zopet stal pri mogočnem jamiču. Kolesje je ropotalo in daleč v mračno tišino so odmevali udarci težke, železne vrvi, ki je drdrala in tolkla kakor pred stavko. Razen oboroženih čuvajev v zavetju ni bilo videti nikogar. John je smuknil v preoblačilnico, ali tudi tam je bilo vse mrtvo. Zdelo se mu je, da je prišel na pokopališče in bilo ga je strah.

Zvečer po končanem delu pa ni imel Muc take sreče kakor zjutraj. Lezel je po ovinkih in potegnil klobuk čisto na oči, ali zaman. Štrajkarji so dobro poznali vse stezice, ki vodijo do rudnikov, in njegovo tiholazenje ga je takoj izdalo.

"John Muc, naš brat, tudi ti si — skeb?"

Stresel se je in obstane kakor prikovan.

"Kaj tudi ti, John, tudi ti si skeb — skeb?"

"Oprostite, bratje, ni bilo drugače! . . . Žena in otroci — — —"

"Žena in otroci? Ali nimamo tudi mi žena in otrok?"

Štrajkarji so ostrmeli in Muc je stal, zrok v tla, kakor zasačen zločinec. Tedaj se približa miličarska straža, ki je pričakovala spopada in štrajkarji so se odstranili.

John je pospešil korak, toda lovil se je kakor pijan. Ni več videl svojih nekdanjih tovarišev, slišal pa je razločno besede:

"Izdajalec! — Izdajalec! Fej, izdajalec!"

In čimbolj je bežal proti domu, tembolj mu je odmevalo po ušesih:

"Izdajalec, izdajalec, izdajalec!!"

Trdo so padale te besede, trše kot najtežja batina in bolele so bolj kot sunki noža.

In tako se je ponavljalo vsak dan. Lazil je na delo kakor tat in za njim so letele besede: "Izdajalec! Judež Iškarjot!"

Še celo v sanjah je slišal te besede in prestrašen je včasi planil iz postelje.

Teden dni pozneje je šel Muc k zdravniku. Moško je koračil, kakor da je namenjen k prijatelju, ki mu ne more odreči pomoči.

Zdravnik ga je sprejel hladno kakor prvič.

"Ali delate?"

"Da."

"Kaj bi pa radi?"

"Žena mi je nekaj bolna."

"Kaj ji je?"

"E — ne vem — ampak zdi se mi — da je — da je izgubila mesečno perilo —"

Zdravnik ga debelo pogleda in napne ustnice.

"Ali se mislite norčevati?"

"Bog mi je priča, gospod doktor, da se ne šalim. Ravno narobe: zelo resno govorim in želel bi, da ji pomagate."

"Hahaha!" se zakrohoče doktor. "To je šala in še zelo neumestna. Kakšna bolezen je to, če ženska izgubi perilo! Ali je drugače zdrava?"

"Zdrava bi že bila — toda otroci jo preveč mučijo. Pomislite — v treh letih troje otrok, to je že malo preveč. In velika revščina je v hiši, zato bi prosil, da nama pomagate. Saj rad plačam — —"

Zdravnik nagubanči čelo in zažene tobak iz ust.

"Že vem, kam pes taco moli. Da se upate nadlegovati me s takimi rečmi! Kaj pa mislite, kdo sem! — Ne veste li, da je to nepostavno in da me nagovarjate v zločin? Sram vas bodi! Boga zahvalite, da imate otroke. Da ste mi zdravi!"

Muc je krepko zaklel, ko je zapustil zdravnikovo hišo. Divji srd mu je odseval iz oči. Tak je svet! . . . Boga naj zahvali, da ima otroke — on siromak! Bogatin bi se lahko zahvalil, toda rajši gre k — zdravniku — in tedaj ni nič nepostavnega in tudi zločina ni . . . Prokleti svet!

S težavo je prilezel domov in suhoparno povedal Marički, da od zdravnikov ni pričakovati pomoči. Mislil je že prej, a zdaj je prepričan. Postava je le za reveže, ki si ne morejo pomagati. Tako je.

"Prevarjeni smo, Marička. Prevarjeni, ponižani in prodani v sužnost. Izdal sem svoje brate v boju, da pomagam tebi in otrokom, a zdaj imamo batine: ves svet se nam roga in se krohoče naši nesreči. Nisem izdal bratov zaradi sebe — zaradi tebe sem jih zatajil, in kaj imam za plačilo? Bratje me preklinjajo, in vragi, ki so me vjeli v zanko, se mi posmehujejo. Da, posmehujejo se mi vragi! To mi je plačilo."

Marička je molče točila debele solze. Prvič se ji je morda zdelo, da kruh, ki so ga oteli stavkarjem, ni sladak, temveč zelo grenak. Johnove besede, da se je zaradi nje in otrok ponižal in zapustil štrajkarje, so jo nemilo dirnile v srce. Kajti iz teh besed je odsevalo priznanje tihe ljubezni do nje in drobljancev, ljubezni, ki je močnejša, kakor dolžnost napram delavski organizaciji. Lahko bi bil John prezrl ali odbil vse njene prošnje in proteste in ostal s štrajkarji do konca, toda njej na ljubo se je vdal. In čimbolj je premišljevala o težki usodi, ki ju je zadela, tembolj se je zavedala, da bi moralo med njo in Johnom biti več skupnosti, več mišljenskega sorodstva, ki bi ju bolj vezalo, kot pa le goli spolni odnošaji in otroci, ki se rode iz teh odnošajev. Ali je Marička kdaj pomislila, da se morata ljubiti tudi duši?

Medtem ko je John s pobešeno glavo in duševno potrtostjo lazil v rudnik na stavkokaško delo in poslušal dan za dnevom trpke očitke iz vrst svojih bivših tovarišev v boju, je Marička skušala kljub težkočam svoje dnevne butare razvedriti njegovega duha; zabila si je v glavo, da mu mora nadomestiti tisto družbo, ki jo je izgubil med tovariši, oziroma jo je žrtvoval zaradi nje in otrok. Vedela je, da prihaja z naraščajem družine težji boj za obstanek in s tem tudi večja odgovornost za njega, ki mora prislužiti sleherni cent za potrebščine. Saj ima izkušnje. S prvim otrokom sta še nekako izhajala, z drugim je šlo že težje, dočim je bil tretji občutno breme. In kaj naj prinese četrti in tako dalje? Tako breme in trpljenje, kateremu je zapisan ubogi delavec, mora včasoma ubiti materinski čut. Ampak revna žena bi še vse prenesla, če bi bili otroci zdravi in krepki — toda roditi bolezen in zopet bolezen, kdo se ne bi naveličal?

Toda zdi se, da ni izhoda iz tega trpljenja. Revež mora trpeti. Svet je naredil okrog njega zid postave in zid greha. Trpi, revež, če ne — — boš kaznovan na tem svetu, in ko umreš, te zadene kazen na drugem svetu. Kdo se čudi, če se potem kupičijo žrtve, gomila za gomilo . . .

Težak boj je imela Marička in strašna je bila njena duševna muka.

Nekega jutra, ko je prišel Muc s ponočnega dela domov, je že na stopnicah slišal hripavo jokanje otrok. Sicer je bil že vajen teh glasov, toda danes so ga nekako neprijetno dirnili. Naglo je odprl vrata sobe in takoj opazil največji nered. Kuhinja je bila mrzla; niti iskre ognja ni bilo v peči. Po tleh je pa bila velika navlaka cunj, posode in drugih reči. Nervozno stopi v stransko sobo, kjer je bila postelja. John obstoji pri vratih kakor okamenel in jedilna posoda mu pade z rok. Na postelji je ležala vznak Marička, in njena obleka, kakor tudi odeja je bila vsa krvava. Zraven nje so pa ležali otroci, razodeti in v samih srajčicah, in tresoči se od mraza, so se napenjali, da spravijo iz sebe zadnje glasove pojemajočega plakanja.

Muc plane k postelji in pogleda v bledi obraz svoje žene. Odprla je oči in nekaj pošepetala, toda on je ni razumel.

"Marička, kaj se je zgodilo?"

Ni mu odgovorila, le gledala ga je s svojimi temnimi očmi: Hotel je pogledati, kje da je krvaveča rana, ali ona ga je nalahko prijela za roko, kakor bi hotela reči, da se naj ne trudi.

John je strmel nekaj hipov, nato je pa tekel iz sobe. Dirjal je v bližnji slovenski salun in prosil gostilničarja, da naj telefonira po zdravnika. Salunar je rad storil in čez pol ure se je pripeljal v avtomobilu kompanijski zdravnik. Razgalil je Maričko in se zgrozil. Naglo ji je ustavil kri in skočil v salun, kjer je naročil ambulančni voz. Nekaj minut pozneje so naložili Maričko na voz, ki je zdirjal proti bolnišnici. Muc je pa sedel na stolu zraven okrvavljene postelje in gledal nepremično predse. Zdelo se mu je, da je pijan in napenjal je možgane, da bi si predočil, kaj se je pravzaprav zgodilo.

Otroci, premagani od mraza in dolgega jokanja, so zadremali.

Pot do bolnišnice je bila dolga komaj pol ure, toda Muc je potrebval najmanj dve uri, da se je privlekel tja. Ko so mu pokazali vrata bolniške sobe, kjer je ležala njegova žena, je vstopil zelo previdno, kakor da bi se bal šuma svoje lastne hoje. Prisedel je k postelji in Marička je polagoma obrnila k njemu svoj obraz. Bila je mirna in v kotičku levega lica je celo imela smehljajočo potezo.

"Zdaj sva sama, Marička, povej mi, kaj se je zgodilo."

Smehljajoča poteza je izginila in njeno čelo se je zmračilo.

"Prav rada, John. Zdravniki vedo, kaj se je zgodilo, in zakaj ne bi vedel še ti? Ne vem, kaj mi je prišlo v glavo, ali ena misel je bila: Kako bi ti olajšala stanje. Bila je ljubezen, dragi moj. Ti si rekel, da si izdal svoje brate zaradi mene in otrok — — in tedaj sem spoznala, da me res ljubiš. Ali se ni spodobilo, da ti povrnem? Težko je tvoje breme in grozilo je, da bo še večje. Hotela sem, da tebi in sebi odtegnem povečano breme. Zdravnik ti je odrekel pomoč. Kaj je bilo storiti? — — Nalašč sem storila vse, česar bi v svojem položaju ne smela storiti — — dvigala sem težke reči — — da bi izsilila iz sebe, pa ni pomagalo. Bilo je zaradi tebe, John — da ne bomo tako revni — in da ne bo še več bolezni v hiši; — bilo je že preveč. Kaj naj storim? Ne vem, kako mi je prišlo na misel, — — živa duša mi ni svetovala — — nikdar še nisem slišala kaj takega. Toda nekaj mi je reklo, da je to edina pomoč. In tedaj sem storila — — —"

"Kaj si storila, nesrečnica?"

"Vzela sem dolgo iglo, s katero si pripenjam klobuk in sem — zabodla — —"

John se prime za posteljo. Njegov obraz je bil kot stena in malo je manjkalo, da se ni zgrudil. Z izbuljenimi očmi je strmel vanjo in besedice ni mogel spregovoriti. Ona je pa bila mirna kot poprej in v levi kotiček njenega lica se je naselila smehljajoča poteza. Desnico je položila na Johnovo glavo in mu gladila lase.

(Nadaljevanje.)

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Spisal Benes Trebizsky.

(Nadaljevanje.)

"Ne morem . . . ne morem se vrniti . . . nikdar več ne. . . moja krivda je velika . . . Le pojdi . . . pojdi, ti divja morska žena, novo družico dobiš . . . Tvoja dedovina ne osiroti . . . Ali slišiš, morska žena . . .?"

Sokoli, poletavajoči nad Jitruščino glavo, so se vzdignili v vrtoglavo višino, ker so se zbali glasov te ženske.

"Pridi . . . pomagam ti v vsem . . . v vsem . . ."

Lahko šumenje valov se je polagoma izpremenilo v burno divjanje, pri katerem so skoro ogluševala ušesa. Od polunoči so pričenjali pihati močnejši in močnejši vetrovi. Zdelo se je, da se v somraku prikazujejo na valovih najstrašnejše postave z zelenimi očmi, belimi lasmi in seženj dolgimi rokami . . . Vsak trenotek so se bolj in bolj bližale obrežju . . .

"Saj te pričakujem . . . Ali že greš? . . . Ti grozna morska žena!"

Na bregu je bilo že popolnoma temno, ničesar ni bilo mogoče razločiti in nemogoče je povedati, če je Jitruška še vedno sedela tukaj, ali . . . Res nemogoče. Niti sokolje oči bi je ne mogle opaziti . . .

Na obrežju je bilo slišati samo konjska kopita in temno klicanje: "Jitruška moja . . . oglasi se . . . vse ti odpustim. Moja dobra, nesrečna žena . . . Vse si slutila naprej. vedela si za nesrečo . . ."

Topotanje konjskih kopit je postajalo hitrejše in hitrejše . . . A videti ni bilo nikogar . . .

Ta večer je bodrski knez poslednjič iskal svojo soprogo, in bil ji je tako blizu . . . tako popolnoma blizu . . . In bil bi ji odpustil . . .

Vendar je v nesreči že tako, da zapuščata človeka sluh in vid in mu v glavi šumi, da vsled tega neredkokrat pride celo ob razum . . .

In takrat so bučali vetrovi, šumelo je morje in bila je temna, nepregledna noč . . .

Če se je za trenotek posvetila kaka zvezdica, se je takoj zopet skrila za oblake . . . Kak čudež potem, da sta se soprog in soproga zgrešila . . .

V arkonskih razvalinah je ostalo nekoliko Danecv na straži.

Tu je že vse pogasnilo . . . in valovi, ki so bili pred večerom pobarvani s človeško krvjo, so bili že tudi tako temni, da ni bilo mogoče razločiti vode od brega . . .

Danci so se pritiskali drug k drugemu, krčevito so stiskali mrzlo orožje; obhajala jih je čudna groza, nikakor se niso mogli ubraniti, da bi jim kostij ne pretresal mraz, najhladnejši mraz, kakoršen zavlada v njihovih rodnih krajih meseca decembra . . .

Nedaleč je čuk umrlim s skovikanjem naznanjal pozno uro, in v bližnjem borovem gozdiču so mu pomagale sove . . .

Danci že niso mogli dočakati jutra . . . In komaj se je na vzhodu posvetila zora in je temna morska gladina zardela v prvih njenih žarkih, so zavriskali iz najpolnejših grl. Toda v tem trenotku jim je glas obtičal v grlu, kajti pred očmi jim je švignila vitka ženska postava v belem oblačilu . . . Videti je bilo, kakor da hoče v razvaline; toda komaj je zagledala možka lica, jim je izginila izpred očij, kakor bi imela ptičja krila . . .

Nekako za eno uro je prijezdil na penastem konju Niklotovič Estrichson . . .

"Ali niste nikogar videli tukaj?"

Danci so se spogledali . . .

"Morsko ženo, gospod . . ." so odgovorili kakor iz enega grla.

"Ali ste dobro videli?"

"Zelo dobro, gospod!"

Niklotovič ni vprašal ničesar več . . .

Hoteli so mu še reči: "A bila je tako zelo podobno tvoji ženi, katero smo včeraj zasačili med uporniki!" Vendar so si premislili in molčali kakor grobovi . . .

ROMAN

Estrichson se je s počasnim korakom spustil proti zapadu . . . Jezdil je, kakor da nima duše v sebi . . . In prav nič mu ni bilo mari, da je v teh pokrajinah tako popolnoma stri glavo upora . . .

Nadaljevanje.

MORILCA SESTER SO PRIJELI.

South Bend, Ind. — Macedonca Peter Tomazova, ki je ustrelil sestri mrs. S. Robinson in mrs. Hillagu v Mishavaki, so prijeli v Lakevillu, Ind.

Morilec je priznal, da je umoril sestri. Prijeli so ga v prodajalni, ko je kupoval živež.

Tomazov izjavlja, da mu je ljubosumnost potisnila samokres v roke.

AMERIKA MORA PREHRANITI ZAVEZNIKE, PRAVI WILBUR.

Chicago, Ill. — Dr. Ray Lyman Wilbur, predsednik univerze Leland Stanford Jr., je predaval pred okrajnimi živilskimi upravitelji. Dejal je, da je živež v sedanjem času najvažnejša reč za Evropo.

4Povdaril je, da je lakota povzročila, da je Rusija zunaj vojne. Ljudstvo je bilo lačno, pričelo je gladovati in sledila je revolucija. Ljudje brez živeža se bojujejo, toda bojujejo se za živež. Mr. Hover, ki je poznal situacijo, je prerokoval revolucijo v Rusiji.

Wilbur je nadaljeval, da Združene države rešujejo situacijo na kritičnih mestih, ker skrbe, da ljudstvo dobi kruh. Velika je tekma med Nemčijo in Združenimi državami. Nemčija se trudi, da zmaga, preden se lahko občuti vsa moč Združenih držav, Združene države se pa trudijo, da primejo, preden Nemčija zmaga. Boljše je za Nemčijo, če izgubi en miljon mož in zmaga, kot če izgubi en miljon mož in je poražena. Če zgubimo, zgubimo ves svet.

Z vojno moramo nadaljevati, je povdaril Willbur, če sta London in Pariz izgubljena. Anglija je pokazala, da se obrambo s strelnimi jarki lahko razbije z oklepnimi vozovi in Nemčija ima zdaj dobiček od tega nauka. Willbur je končal z besedami, da mora Amerika spomladi imeti pet miljonov mož v Franciji.

BOJ MED POTAPLJAČO IN AMERIŠKIM RAZRUŠEVALCEM.

Washington, D. C. — Po depeši, ki jo je prejel mornariški department, se je vršil boj med ameriškim razruševalcem in nemško potapljačo.

Razruševalec je podil pred sabo potapljačo in streljal nanjo, ki je ušla na ta način, da se je skrila pod vodo. Rrazruševalec je dospel na mesto, kjer se je skrila potapljača in spustil je bombo v morje, ki je bila tako močno nabita, da razbije potapljačo na kose. Dognano še ni, če je potapljača uničena. Department čaka še na detajlirana poročila o dogodku.

NEZGODA NA ŽELEZNIŠKEM KRIŽIŠČU.

Chicago, Ill. — V avtomobil, ki ga je šofiral dr. J. Livingston Wilqus, je udaril ekspresni vlak in ga zdrobil na kosce. Nezgoda se je dogodila na železniškem križišču blizu Grand Beach, Mich. Sunek je bil tako silen, da sta bili zdravnikova žena in hči na mestu ubiti, zdravnik je pa težko ranjen.

Po izjavi prič najbrž zdravnik ni videl in slišal, da prihaja vlak, ki je udaril ob zadnji konec avtomobila, da so zleteli kosi avtomobila 25 čevljev daleč. Strdjevodja je takoj ustavil vlak.

VSTOPNICE K OKRAJNIM IN DRŽAVNIM POLJEDELSKIM SEJMOM NISO PODVRŽENE DAVKU.

Washington, D. C. — Po vojnem davčnem zakonu niso podvržene davku vstopnice k okrajnim in državnim poljedelskim sejmom, če se vrše v podučne namene in ne za profit. Vstopnice k zabavišče, ki so na sejmskem prostoru, so podvržene davku. Ta odlok naznanja davčni urad za pobiranje domačega davka.

SODNIJSKA PREPOVED PROTI STOPNICAM, KI SLUŽIJO OB ČASU POŽARA.

Vincennes, Ind. — Sodnik B. M. Willoughly je izdal sodnijsko prepoved proti stavbinski tvrdki Christ Kansler & Sons, v kateri prepoveduje zgraditi stopnice, ki služijo ob času požara, da se rešijo ljudje iz gorečega poslopja. Stopnice so imeli zgraditi na stransko ulico in nad štirinadstropnem poslopju, ki je last American National banke. Tožbo je vložila zakonska dvojica B. E. La Plante, ki lastuje hišo na drugi strani stranske ulice. Sodnik pravi, da take stopnice nad privatno stransko ulico povzročajo, da ljudje hodijo vedno po tujem posestvu, obenem pa lastniku zapirajo Inč in zrak. Tožitelja zahteva ta $25.000 odškodnine.

DANEC ARETIRAN RADI POŽARA V ST. LOUISU.

St. Louis, Mo. — Aretirali so 46-letnega Danca Albert Kasch, ki ima prvi naturazieijski papir, ker je osumljen, da je prizadel pri požaru, ki je napravil $1,000.000 škode v armadnem arzenalu.

OFICIR IZVRŠIL SAMOMOR.

San Antonio, Tex. — Kapitan George Leroy Austina so našli njegovi sobi s prestreljeno glavo. Poleg njega je ležal izstreljen vojaški samokres. Kapitan je bil pred vstopom v armado lesni trgovec v Louisiani. Vzroki za samomor niso znani.

OBLASTVENO DOVOLJENJE ODVZETO PROFITARJEM.

Chicago, Ill. — Zvezna živilska uprava je odtegnila oblastveno dovoljenja trem največjim tvrdkam v Ameriki, ki so mešetarile in tržile s kokošjimi jajci. Kaznovane tvrdke so: O. D. Gilman & Co. Feilchenfeld & Aaron in A. Ullman & Co. Petim drugim mešetarjem je bilo oblastveno dovoljenje vzeto za dva meseca.

STAVKA CESTNOŽELEZNIŠKIH USLUŽBENCEV.

Newark, N. J. — Stavka cestno železniških uslužbencev je ustavila promet na cestnih železnicah.

Delavce prevažajo na tovornih avtomobilih in navadnih vozeh iz tovarne in iz tovarn domov. Župan mesta Jersey City je s proklamacijo podelil osem mesečnih pravico, ki lastujejo avtomobile, da smejo prevažati potnike.

MODERNI BANDITJE.

Geneva, Ill. — Trije banditi so ponoči obiskali pet domov in odnesli za tisoč dolarjev plena. Pri banditskem poslu so se poslužili avtomobila prve vrste, v katerem se vozijo navadno zelo bogati ljudje.

NA PRODAJ FARMA.

Na prodaj je 80 akrov obsegajoča farma, 29 akrov je izčiščenega, 2 akra orane zemlje, drugo je vse sejano z deteljo, 10 glav živine, 2 konja. Lepa prilika za Slovenca, ki ga veseli na kmetijo; zdravo podnebje in dobra voda. Lep prijazen kraj. Prodam vsled nesreče, ki me je zadela. Umrl mi sin, a sam ne zmorem vsega dela. Do bližnje postaje je le dve milje, če katerega veseli kmetija, tukaj se mu nudi ugodna prilika. Pišite na lastnika: John Jereb, P. O. Box 65, Sheldon, Wis.

Prof. Dr. Mullin

ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411—4th Avenue

(NA SPROTI POŠTE)

Pittsburgh, Pa.

ELEKTRIČNA PREGLEDBA Z X ŽARKI.

Stari in izkušeni zdravnik, z 25 letno prakso. Zdravi uspešno in hitro vse bolezni, pljuča, želodec, obisti, trganje, nervoznost, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni moških. Odzravi vsako bolezen katero prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, amerikanska in ostalih delov sveta zdravila. Nizke cene. Nasvet brezplačno. Tolen pogled popolnoma jamčen. Pri meni so zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. zjutraj do 8 zvečer, ob nedeljah samo od 10. do 2. popoldan.